

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»

Педагогічний факультет

Кафедра соціальної роботи

“ЗАТВЕРДЖУЮ”:

Перший проректор

Набока О.Г.
Набока О.Г.

«30» серпня 2021 р.

**РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ»**

підготовки здобувачів першого (бакалаврського)

рівня вищої освіти

спеціальності 232 Соціальне забезпечення

за освітньо-професійною програмою «Соціальне забезпечення»

мова навчання українська

Слов'янськ – 2021 р.

Розробник:

Коношенко С.В., доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри соціальної роботи ДВНЗ «ДДПУ»

Рецензенти:

Панасенко Е.А., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології ДВНЗ «ДДПУ»

Трубник І. В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи ДВНЗ «ДДПУ»

Робоча навчальна програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри соціальної роботи

Протокол № 1 від 27 серпня 2021 р.

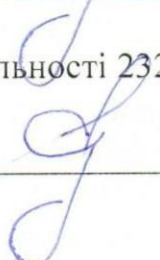
Завідувач кафедри

С.В. Коношенко

Погоджено групою забезпечення спеціальності 232 Соціальне забезпечення

Керівник групи забезпечення

С.В. Коношенко

Затверджено та рекомендовано до впровадження

вченою радою

Державного вищого навчального закладу

«Донбаський державний педагогічний університет»

30 серпня 2021 р. протокол №1

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Вибіркова	
Загальна кількість годин – 90	Рік підготовки:	
	3-й	3-й
	Семестр	
	6 - й	6 - й
	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: контактних – 3 самостійної роботи студента – 5	14 год.	6 год.
	Практичні	
	16 год.	6 год.
	Самостійна робота	
	60 год.	78 год.
	Вид контролю: Екзамен	

Метою вивчення навчальної дисципліни «Актуальні проблеми соціальної роботи» є ознайомлення здобувачів вищої освіти з теоретичними основами соціальної роботи з особами девіантної поведінки, з урахуванням сучасної соціально-економічної ситуації, досвіду вітчизняної та світової соціальної практики; оволодіння методикою упроваджувати ефективний менеджмент організації профілактичної соціальної роботи з дітьми та молоддю девіантної поведінки.

**2. Матриця результатів навчання, методів навчання, методів контролю з навчальної дисципліни
«Актуальні проблеми соціальної роботи»**

Результати навчання	Методи навчання	Методи контролю
<p>Критично оцінювати результати наукових досліджень і різні джерела знань про практики соціальної роботи з дітьми девіантної поведінки, формулювати висновки та рекомендації щодо їх впровадження.</p> <p>Самостійно й автономно знаходити інформацію необхідну для професійного зростання, опанувати її, засвоювати та продукувати нові знання, розвивати професійні навички та якості.</p> <p>Аналізувати соціальний та індивідуальний контекст проблем особи з відхиленнями в поведінці.</p> <p>Планувати втручання в складних і непередбачуваних обставинах відповідно до цінностей соціальної роботи з людьми девіантної поведінки; самостійно будувати та підтримувати цілеспрямовані,</p>	<p>Метод проблемного викладення матеріалу, розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, самостійна робота, кейс-метод, метод проєктів, створення ситуацій зацікавленості, проведення та аналіз і самоаналіз заходів, самостійна робота.</p>	<p>Усний фронтальний контроль, письмовий індивідуальний контроль, метод самоконтролю, перевірка самостійної роботи, тестування, екзамен.</p>

професійні взаємини з широким колом людей, представниками різних спільнот і організацій.		
--	--	--

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин												
	Денна форма						Заочна форма						
	усього	зокрема					усього	зокрема					
		л	п	-	-	с.р.		л	п	-	-	с.р.	
1	2	3	4	-	-	5	6	7	8	-	-	9	
Тема 1. Теоретичні основи девіантної поведінки	12	2	2	-	-	8	14	1	2	-	-	11	
Тема 2. Злочинність як форма девіантної поведінки	12	2	2	-	-	8	14	1	2	-	-	11	
Тема 3. Проституція і суїцид як форми девіантної поведінки	12	2	2	-	-	8	12	1	-	-	-	11	
Тема 4. Сутність і причини адиктивної поведінки неповнолітніх	14	2	4	-	-	8	14	1	2	-	-	11	
Тема 5. Хімічні адикції	12	2	2	-	-	8	12	1	-	-	-	11	
Тема 6. Нехімічні (технологічні, поведінкові, проміжні) адикції	12	2	2	-	-	8	12	1	-	-	-	11	
Тема 7. Соціальна профілактика поведінкових девіацій	16	2	2	-	-	12	12	-	-	-	-	12	

Усього	90	14	16	-	-	60	90	6	6	-	-	78
---------------	-----------	-----------	-----------	----------	----------	-----------	-----------	----------	----------	----------	----------	-----------

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денн а	Заочна
1	Сутність і зміст девіантної поведінки	2	2
2	Характеристика злочинності як форми девіантної поведінки	2	2
3	Причини та прояви проституції і суїциду як форм девіантної поведінки	2	-
4	Теоретичні основи адиктивної поведінки неповнолітніх як негативного соціального явища	2	2
5	Причини, прояви та наслідки хімічних адикцій для організму людини	2	-
6	Особливості нехімічних (технологічні, поведінкові, проміжні) адикцій	2	-
7	Теорія і методика соціальної профілактики поведінкових девіацій	2	-
	Усього:	14	6

4.2. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількістьгодин	
		Денна	Заочна

1	Змістовна характеристика девіантної поведінки	2	2
2	Сутність, причини та прояви злочинності як форми девіантної поведінки	2	2
3	Передумови і сутнісні ознаки проституції і суїциду як форм девіантної поведінки	2	2
4	Сутність, причини та прояви адиктивної поведінки неповнолітніх як негативного соціального явища	4	-
5	Специфіка виникнення та проявів хімічних адикцій	2	2
6	Сутність, причини та прояви нехімічних адикцій серед клієнтів соціальної роботи	2	-
7	Зміст, форми і методи соціальної профілактики поведінкових девіацій	2	-
	Усього:	16	6

4.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Теоретичні основи девіантної поведінки	8	11
2	Злочинність як форма девіантної поведінки	8	11
3	Проституція і суїцид як форми девіантної поведінки	8	11
4	Сутність і причини адиктивної поведінки неповнолітніх	8	11
5	Хімічні адикції	8	11
6	Нехімічні (технологічні, поведінкові, проміжні)	8	11

	адикції		
7	Соціальна профілактика поведінкових девіацій	12	12
	Усього	60	78

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Результати навчання студентів із вивчення навчальної дисципліни визначаються у балах, які виставляються згідно з критеріями оцінювання.

Оцінювання результатів навчання здійснюється під час проведення навчальних занять (лекційні, практичні) та самостійної роботи. Для студентів заочної форми бали розподіляються пропорційно годинам у навчальному плані, відведеним на навчальні заняття та самостійну роботу.

Оцінювання результатів навчання студентів у процесі *лекційного заняття* виставляється за такими критеріями: присутність здобувача на лекції (0,5 балів), складання її конспекту та активна участь у процесі лекції (0,5 балів).

Відповідь на *практичному занятті* оцінюється за наступними критеріями:

4 бали - здобувач у повному обсязі опрацював програмний матеріал, основну і додаткову літературу, має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями у вирішенні завдань, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконувати інших, здатний презентувати власне розуміння питання.

3 бали - здобувач володіє навчальним матеріалом, формулює нескладні висновки, може узагальнювати набуті знання і частково застосовувати їх у вирішенні завдань, аргументація на достатньому рівні.

1-2 бали - здобувач загалом самостійно відтворює програмний матеріал, може дати стисло характеристику питання, але у викладеному матеріалі є істотні прогалини, є певні неточності як у відтворенні матеріалу, так і у висновках, аргументація низька, використання набутих знань у вирішенні завдань на низькому рівні.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти оцінюється у 61 б. (денна форма навчання) та 82 б. (заочна форма навчання).

Результати поточного контролю рівня знань студентів очної та заочної форм

навчання (кількість отриманих балів) обов'язково доводяться викладачем у наприкінці кожного заняття до відома всіх студентів і виставляються в «Журналі обліку поточної успішності та відвідування занять» та є підставою для одержання допуску до підсумкового контролю.

Шкала оцінювання: національна та накопичувальна 100-бальна

За накопичувальною 100-бальною шкалою	За національною шкалою	
	<i>для екзаменів, звітів з практики, курсових робіт</i>	<i>для заліків</i>
90 – 100 балів	відмінно	зараховано
89 – 75 балів	добре	
60 – 74 балів	задовільно	
26 – 59 балів	незадовільно	не зараховано
0 – 25 балів	неприйнято	

Оцінювання результатів навчання у формі семестрового заліку проводиться по закінченні вивчення навчальної дисципліни, зазвичай, на останньому практичному занятті або в період до початку екзаменаційної сесії відповідно до графіка освітнього процесу. На останньому аудиторному занятті викладач зобов'язаний оголосити здобувачам вищої освіти відкрито (у присутності групи) накопичені ними бали поточного оцінювання з навчальної дисципліни, отримані під час лекційних, практичних та/або лабораторних занять та за виконану самостійну роботу. Залік, як форма контролю, передбачає зарахування здобувачеві балів, накопичених за результатами поточного оцінювання з навчальної дисципліни (за наявності у здобувача не менше 60 балів за поточну роботу - без додаткового опитування) й не вимагає обов'язкової присутності здобувача вищої освіти. Здобувач має право (за бажанням) підвищити власний результат оцінювання в балах з навчальної дисципліни, де формою контролю є залік, шляхом виконання завдань самостійної роботи, але не пізніше ніж до початку екзаменаційної сесії.

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам, із розподілом за темами за результатами поточного контролю (денна форма навчання)

Тема	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота	
	Max	Min	Max	Min	Max	Min
Т 1	1	0,5	4	1	8	1
Т 2	1	0,5	4	1	8	1
Т 3	1	0,5	4	1	8	1
Т 4	1	0,5	8	2	8	1
Т 5	1	0,5	4	1	8	1
Т 6	1	0,5	4	1	8	1
Т 7	1	0,5	4	1	13	2
Разом	7	3,5	32	8	61	8

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам, із розподілом за темами за результатами поточного контролю (заочна форма навчання)

Тема	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота	
	Max	Min	Max	Min	Max	Min
Т 1	1	0,5	4	1	11	1
Т 2	1	0,5	4	1	11	1
Т 3	1	0,5	-	-	11	1
Т 4	1	0,5	4	1	11	1

Т 5	1	0,5	-	-	11	1
Т 6	1	0,5	-	-	11	1
Т 7	-	-	-	-	16	2
Разом	6	3	12	3	82	8

6. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: завдання для поточного та підсумкового контролю, реферати, есе, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, студентські презентації та виступи на наукових заходах, інші види індивідуальних та групових завдань.

Питання до екзамену

1. Сутність і види девіантної поведінки.
2. Причини девіації.
3. Критерії девіантної поведінки.
4. Формальні й неформальні соціальні норми.
5. Критерії соціальних норм.
6. Класифікація соціальних норм за сферою відношень, які регулюють основні групи.
7. Соціальні установки як різновид індивідуальних соціальних норм.
8. Соціальний контроль.
9. Наукові теорії девіації.
10. Бачення Платона на девіантну поведінку людини.
11. Вчення Аристотеля і девіантна поведінка.
12. Августин Блаженний про поведінку людини.
13. Зігмунд Фройд і Карл Маркс про поведінку людини.
14. Девіантна поведінка у працях науковців ХХ ст.
15. Сутність і класифікація злочину
16. Сутність, характеристики та напрями кримінальної активності організованої злочинності

17. Передумови карної злочинності
18. Причини популярності кримінальної субкультури серед неповнолітніх
19. Класифікація та типологія злочинців
20. Сутність і види профілактики злочинної поведінки
21. Історичний аспект пияцтва та алкоголізму
22. Актуальність проблеми алкоголізму
23. Причини вживання алкоголю
24. Молодіжне пияцтво та його наслідки
25. Стадії формування алкоголізму
26. Рівні залучення старшокласників у процесі алкоголізації
27. Напрями діяльності соціальних служб у роботі з людьми, які зловживають алкоголем
28. Сутність, причини і наслідки проституції
29. Суспільно небезпечні моменти проституції
30. Теорії поширення проституції
31. Проституція в Україні
32. Сутенерство як чинник поширення проституції
33. Категорії представниць секс-бізнесу
34. Діяльність соціальних служб з профілактики торгівлі людьми
35. Актуальність проблеми суїциду
36. Засоби вчинення суїциду
37. Групи суїцидального ризику
38. Мотиви самогубств
39. Закономірності перебігу депресії в різних вікових категоріях населення
40. Профілактика суїцидальної поведінки
41. Історичні аспекти наркотизму
42. Сутність та актуальність проблеми наркоманії
43. Поширення наркотиків
44. Шлях молодих людей до наркотиків
45. Вплив наркотиків на людину

46. Типи споживачів наркотичних речовин
47. Шляхи зараження ВІЛ-інфекцією
48. Актуальність проблеми профілактики девіантної поведінки
49. Технології профілактики девіантної поведінки

7. Рекомендована література

Основна

1. Баранник, Лілія Борисівна. Соціальний захист громадян: навч. посіб. / Л. Б. Баранник, Т. В. Корягіна ; Ун-т мит. справи та фінансів. - Вид. 3-тє, допов. і перероб. - Дніпро : Ун-т мит. справи та фінансів, 2020. - 271 с.
2. Гера, Тетяна. Супровід інтеграції сімей переселенців: технологія роботи асистента родини: [підручник] / Тетяна Гера ; Дрогобиц. держ. пед. ун-т ім. Івана Франка. - Дрогобич : РВВ Дрогоб. держ. пед. ун-ту ім. Івана Франка, 2018. - 243 с.
3. Дакал, Алла Василівна. Державна політика України у сфері захисту прав дітей: сучасний стан і напрями розвитку : монографія / А. В. Дакал ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. - Київ : НАДУ, 2019. - 297 с.
4. Іванова, Ірина Борисівна. Методи соціальної роботи (на основі державних стандартів соціальних послуг): навч. посіб. / Іванова І. Б. - Київ : Ун-т "Україна", 2018. - 301 с.
5. Кириленко, Валентина Граціянівна. Консультативні практики в соціальній роботі: навч.-метод. посіб. / Кириленко В. Г. - Київ : Університет "Україна", 2020. - 357 с.
6. Коношенко С.В. Актуальні проблеми соціальної роботи : Курс лекцій. Слов'янськ : Видавництво «Друкарський двір», 2018. 34 с.
7. Соціальна робота з безробітними людьми. Освіта для безробітних = Social work with unemployed people. Education for unemployed people : підручник / [ред.]: Ян Голоніч, Петер Матишак, Марек Нікел. - Ужгород : РІК-У, 2018. - 261 с.
8. Соціальна робота з вимушеними переселенцями в сучасній Україні: монографія / Борисова О. В. [та ін.] ; Луган. нац. аграр. ун-т. - Київ : Кондор, 2019. - 465 с.
9. Соціальна робота з особами з особливими потребами : навч. посіб. / [уклад. Г. В. Фещенко] ; Черкас. облдержадмін., Департамент освіти і науки, Комун. ВНЗ "Уман.

гуманітар.-пед. коледж ім. Т. Г. Шевченка". - Умань : Сочінський М. М. [вид.], 2020. - 134 с.

10. Теорія соціального забезпечення : Курс лекцій / Укладач Коношенко С.В. Слов'янськ : Видавництво Б.І. Маторіна, 2021. 31 с.

Допоміжна:

1. Олифіренко, Юлія Іванівна. Механізми державного впливу на процеси соціального благополуччя дітей в умовах децентралізації влади: монографія / Ю. І. Олифіренко, Ю. П. Харченко ; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. М. П. Бутка ; Чернігів. нац. технол. ун-т. - Чернігів : ЧНТУ, 2019. - 291 с.

2. Пірен, Марія Іванівна. Соціальна робота у територіальній громаді: теорія та практика : підручник / М. І. Пірен ; Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича, Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. - Чернівці : ЧНУ ім. Ю. Федьковича : Рута, 2019. - 327 с.

3. Раєвська, Яна Миколаївна. Теорія і практика психологічного забезпечення міжпрофесійної взаємодії фахівців соціальної сфери: монографія / Я. М. Раєвська ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. - Київ : Панькова А. С. [вид.], 2020. - 343 с.

4. Реформування системи соціальних послуг в Україні: проблеми та перспективи : колект. монографія / [Н. І. Кривоконь та ін. ; за ред. д-ра психол. наук, проф. Н. І. Кривоконь] ; Чернігів. нац. технол. ун-т, Навч.-наук. ін-т права і соц. технологій. - Чернігів : ЧНТУ, 2019. - 107 с.

5. Рідкодубська, Г. А. Професійна мобільність майбутнього працівника соціальної сфери: теорія та практика: монографія / Г. А. Рідкодубська ; Хмельниц. нац. ун-т. - Хмельницький : Мельник А. А., 2018. - 296 с.

6. Романова, Н. Ф. Соціальне партнерство: навч.-метод. посіб. / Н. Ф. Романова, І. П. Мельник ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Ф-т соц.-екон. освіти. - Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2017. - 238 с.

7. Система соціальної допомоги людям похилого віку: навч. посіб. / [уклад.: Я. М. Раєвська, Л. П. Мельник, Ж. В. Мельник] ; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка. - Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2019. - 187 с.

8. Скочко, Максим Олександрович. Організаційно-змістові засади надання соціальних послуг у сільській місцевості: дис. д-ра філософії : 231 - Соціальна робота, 23 - Соціальна робота / Скочко Максим Олександрович ; Уман. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. - Умань, 2021. - 223 с.

9. Стан та перспективи соціальної безпеки в Україні: експертні оцінки: [колект.] монографія / [О. Ф. Новікова та ін. ; наук. ред. О. Ф. Новікова] ; Львів. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Ін-т економіки пром-сті НАН України. - Київ ; Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2018. - 183 с.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Закон України „Про соціальні послуги” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/966-15>.

2. Закон України „Про соціальну роботу з дітьми та молоддю” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2558-14>.

3. Електронний каталог бібліотеки ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» - Режим доступу : <http://ddpu.edu.ua:8081/au>

4. Електронні ресурси Національної бібліотеки України імені В. Вернадського – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/node/2116>.

5. Карітас України : звітні матеріали соціологічного дослідження „Діти групи ризику: особливості соціальної поведінки” в рамках проєкту „Допомога дітям вулиці” [Електронний ресурс]. / Режим доступу: http://caritas-ua.org/index.php?option=com_content&task=view&id=220&Itemid=23

6. Національний репозитарій академічних текстів – Режим доступу : <http://nrat.ukrintei.ua>.

7. Типове положення про центр соціально-психологічної реабілітації дітей : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF>.

9. Посилання на дистанційний курс

Сторінка курсу в Moodle : <http://ddpu.edu.ua:9090/moodle/course/view.php?id=391>